

Täname seisukohtade ja vastuväidete esitamise eest Väimela alevikus Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõudele.

Järgnevalt on esitatud vastused lähtuvalt pöördumistes esitatud alajaotuste ja punktide kaupa.

I Detailplaneeringu õigusvastasus

1. Planeeringu eelnõu on vastuolus kehtiva seadusandlusega.

Selgitus: Detailplaneeringuga kavandatu ei ole vastuolus kehtivate õigusaktidega, sh erinevate keskkonnakaitseliste piirnormidega. Planeeringulahendus on valminud paralleelselt keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessiga, st planeeringulahenduse koostamisel on arvesse võetud mõjude hindamisel tehtud järeldusi ja soovitusi, kaasa arvatud soovitusi eelistatud lahenduse osas koos avaldada võivate mõjude leevendusmeetmetega, mis on integreeritud planeeringulahendusse.

KSH aruandes on käsitletud kavandatud tegevusena 360 000 kanaga farmikompleksi, kus sõnnikut ladustatakse kohapeal sõnnikuhoidlas, sest nii oli esialgu arendajal plaanis ka teha. Pärast seda, kui planeeringu ja KSH koostamise protsessis ammoniaagi ja lõhnaaine heitkoguste hindamise ja hajumisarvutuse tegemisel ilmnis, et varusõnnikuhoidlast emiteerub ammoniaaki ja lõhnaainet sellistes kogustes, mis põhjustab sihtväärtuse ja häiringutaseme ületamist ümbritsevatel aladel (mida on kajastatud KSH aruandes lk 44 ja 47-48, millele oma kirjas viitate), hakati otsima alternatiivset lahendust sõnnikukäitluse korraldamiseks, eesmärgiga tagada parem õhukvaliteet ümbritsevatel aladel ja vältida ebasoodsa mõju avaldumist inimese tervisele.

Alternatiivne lahendus erineb kavandatavast lahendusest ainult selle poolest, et sõnnik eemaldatakse kanalatest transportöörilintidega iga kahe päeva tagant lindlate otstes (hoonetest väljaspool) asuvatesse kinnistesse (pealt kaetud) konteineritesse. Alternatiivse arengustsenaariumi valimine lähtus lahenduse otsimisest ammoniaagiheite vähendamiseks, eesmärgiga jääda kinnistu piiril lubatud sihtväärtuse piiridesse.

Algselt kavandatud tegevuse võrdlemisel alternatiivse lahendusega leiti, et õhukvaliteedi seisukohast on eelistatum alternatiivne stsenaarium, kus sõnnikut veetakse pidevalt farmikompleksi territooriumilt minema.

Alternatiivse stsenaariumi rakendamisel ei kaasne Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ poolt teostatud modelleerimisandmete järgi ammoniaagi sihtväärtuse ületamist väljaspool tootmisterritooriumi, samuti ei kaasne õigusaktidega kehtestatud lõhna häiringutaseme ületamist vastuvõtjate juures. Planeeringulahendus on tehtud mõjude hindamise eelistustest ja seatud tingimustest lähtuvalt. KSH aruandest ülevõetud keskkonnatingimused on kajastatud planeeringu seletuskirja peatükis 3.8. Kolmanda punkti all on kirjas järgnev: „...Kui ollakse sunnitud loobuma varusõnnikuhoidlasse sõnniku ladustamisest, tuleb hakata sõnnikut territooriumilt pidevalt minema vedama. Sellisel juhul tuleb lindude väljaheidete kogumiseks paigutada kõikide kanalate juurde kinnised kogumismahutid (konteinerid) ning sõnnikuga täidetud konteinerid tuleb iga kahe päeva tagant käitise territooriumilt ära viia vastavat jäätmeluba omava käitleja poolt. Sõnnikukonteinerid tuleb paigutada tootmisterritooriumile sellise arvestusega, et lõhna kandumine lähimate eluhooneteni oleks võimalikult väike. Veeseaduse § 26² nõude täitmiseks jääb varusõnnikuhoidla toimima avariihoidlana. See tähendab, et kui mingil põhjusel ei ole teatud

perioodil võimalik sõnnikut territooriumilt minema viia, siis ladustatakse see ajutiselt sõnnikuhoidlasse“. Varusõnnikuhoidla kasutamise võimalus jäeti seetõttu, et jätta arendajale soovi korral võimalus sõnnikuhoidlasse siiski sõnnikut ladustada, aga tingimusega, et samal ajal kontrollitakse reaalse teo mõõtmistega, kas ammoniaagi sihtväärtust ja lõhna häiringutaset vastuvõtjate juures ületatakse või mitte. Kui ületatakse, siis tuleb loobuda sõnnikuhoidla kasutamisest ja jätta see toimima üksnes avariiohukorras. Tulenevalt detailplaneeringu ja KSH aruande avalikustamisel üles kerkinud suurtest hirmudest seoses ebameeldiva lõhna levikuga üle kogu Väimela korrigeeritakse KSH aruannet ja planeeringut leevendusmeetmete osas selliselt, et varusõnnikuhoidla tuleb jätta üksnes avariiohukorras kasutamiseks. Tavapärasel käitamisel tuleb igal juhul sõnnik tootmisterritooriumilt minema vedada. Need tingimused kirjutatakse sisse ka Keskkonnaameti poolt väljastatavasse kompleksloasse ning nende täitmine on rangelt kohustuslik ja nõuete täitmine järelevalve organi (Keskkonnainspektsiooni) poolt kontrollitav. See ei jätta arendajale sõnnikukäitluse osas valikuvõimalusi.

Lisaks eelnevale parandatakse planeeringu seletuskirjas (ptk 3.8) ja KSH aruandes (ptk 13) leevendusmeetmetes toodud varusõnnikuhoidla suurust puudutavad numbrid: piisab ühe kuu sõnnikut mahutava hoidla rajamisest, mille arvutuslik maht on ilma niiskuse aurumist ja sõnniku kuivaine lagunemist arvestamata 2000 m³. Veeseaduse § 26² lõike (3¹) ja (3²) kohaselt peab loomapidamishoone kasutamisel olema tagatud lekkekindla hoidla olemasolu, mis mahutab vähemalt ühe kuu sõnnikukoguse, kui loomapidaja suunab sõnniku lepingu alusel hoidmisele või töötlemisele teise isiku hoidlasse või töötlemiskohta.

2. Planeering on vastuolus kehtivate kõrgema tasandi planeeringutega

Selgitus: Detailplaneeringuga kavandatu on kooskõlas Võru maakonnaplaneeringuga 2030+ ja Võru valla üldplaneeringuga.

Väimela alevikus asuvate Pärna tee 7 ja 9 maaüksuste detailplaneeringuga kavandatud krundi kasutamise otstarve on kooskõlas kehtivas üldplaneeringus kavandatud juhtotstarbega, milleks on tootmismaa. Üldplaneeringu eesmärk on tagada keskkonnaväärtuste hoidmine ja tasakaalustatud edasiarendamine, olemasolevate tööstuspiirkondade arendamisel tuleb tagada maakasutuse intensiivistamine ja keskkonda säästva tehnoloogia kasutuselevõtt. Detailplaneeringu koostamisel on lähtutud kõrgetasemelise keskkonnakaitse printsiipidest, eesmärgiga mõjutada tegevusega võimalikult minimaalselt ümbritsevat looduskeskkonda. Kanalakompleksi käitamine saab toimuda üksnes keskkonnakompleksloa alusel ning parima võimaliku tehnika (PVT) alaste nõuete täitmine on arendajale kohustuslik. Tööstusheite seaduse § 8 defineerib parima võimalik tehnika: see on: „*tehnilise arendustegevuse ning selles rakendatavate töömeetodite kõige tõhusam ja kõige paremini välja arendatud tase. Parim võimalik tehnika on praktiliselt sobiv heite piirväärtuste ja muude loa nõuete määramiseks, et vältida, või kui see pole teostatav, siis vähendada heidet ja selle mõju keskkonnale tervikuna*“. § 8 lõikes 2 on defineeritud kõik kolm sõna eraldiseisvalt:

„Terminis parim võimalik tehnika tähendab:

1) tehnika – käitises kasutatavat tehnoloogiat ning käitise kavandamise, ehitamise, hooldamise, käitamise ja tegevuse lõpetamise viisi;

2) võimalik tehnika – käitajale mõistlikul viisil kättesaadavat nüüdisaegset tehnikat, mille kasutamine tegevusvaldkonnas on kulusid ja eeliseid arvesse võttes majanduslikult ja tehniliselt

vastuvõetav ning tagab keskkonnanõuete parima täitmise;

3) parim – tõhusaimat keskkonna kui terviku kaitsmiseks kõrgel tasemel“.

Parimat võimalikku tehnikat käsitlevad järeldused on dokument, mis koosneb PVT-viitedokumendi osadest, milles on esitatud järeldused parima võimaliku tehnika kohta, selle kirjeldus ja teave selle rakendatavuse hindamiseks, parima võimaliku tehnikaga saavutatavate heitetasemete, sellega seotud seire, ressursside tarbimistasemete ning, kui see on asjakohane, tegevuskoha suhtes võetavate järelhooldusmeetmete kohta. Lindude intensiivpidamisele rakenduvad PVT alased järeldused on leitav siit: https://www.envir.ee/sites/default/files/pvt_jareldused_kodulindude_ja_sigade_inteniivkasvatus_ele.pdf ja sellest dokumendist lähtuvalt on hinnatud ka Väimela kavandatava kanalakompleksi vastavust parima võimaliku tehnika alastele järeldustele (KSH aruande ptk 12 „Kavandatava kanalakompleksi vastavus parima võimaliku tehnika (PVT) alastes järeldustes toodud nõuetele“). Oleme tänaseks saanud tagasisidet selles osas Keskkonnaametilt ning KSH aruandes täiendatakse Tabel 11 kavandatava tehnoloogia osas.

Üldplaneeringus on toodud, et kavandatavate tootmistegevuste puhul ei tohi alevikes ülenormatiivne kahjulik välismõju ulatuda elamupiirkondadesse, ühiskondlike hoonete maale, puhkealadele. Detailplaneeringu järgse lahendusega on modelleerimisandmetele tuginedes võimalik järeldada, et norme ületavat õhuheitmete levikut ei esine.

Mis puudutab ammoniaagi tervistkahjustavat toimet, siis tooksime siinkohal välja numbrilisi väärtusi, mis on otseselt seotud inimese tervisega. Keskkonnaministri määruse „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispriid“ eelnõu seletuskirja (leitav siit: https://www.envir.ee/sites/default/files/ohukval_piir_sk_2112-1.pdf) kohaselt on ammoniaagile kehtiv sihtväärtus kehtestatud eesmärgiga tagada pigem taimestiku ja samblike kaitse, sest kahjulik mõju inimese tervisele avaldub märksa suurematel kontsentratsioonidel. Määruse seletuskirja eelnõus on välja toodud, et USA eri allikate andmetel jäävad inimese tervisele kahjulikku mõju mitteavaldavad sisaldused vahemikku 70 – 200 µg/m³. Dokumendis on viidatud ka Euroopa Kemikaaliameti ECHA kemikaaliteabe andmebaasile (<http://echa.europa.eu/et/information-on-chemicals>), kus on kirjeldatud, et elanikkonnale tuletatud kokkupuutetase, millest kõrgema tasemega ei tohi inimesed kokku puutuda (*Derived No-Effect Level, DNEL*), on sissehingamisel 2800 – 23 800 µg/m³. Kuigi eeltoodud numbrid erinevad üksteisest suurel määral, ei küündi Väimela kanakasvatusest emiteeruvad ammoniaagi kontsentratsioonid tundlikel aladel vastuvõtjate juures nii kõrgele. See tähendab, et tervise pärast muretseda ei ole põhjust. Lisaks tooksime välja, et ammoniaagi lõhnaläve tase on tundlikumatel inimestel 0,4 ppm ehk 300 µg/m³ (viide) ning üldjuhul jääb vahemikku 5 ppm ehk 3750 µg/m³ kuni 50 ppm (Acute Exposure Guideline Levels for Selected Airborne Chemicals: Volume 6. Chapter 2. 2Ammonia 1 Acute Exposure Guideline Levels, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK207883/>; Sillamäe ammoniaagiterminali mõju hindamine välisõhu seisundile, Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ, 2017, (http://www.sillamae.ee/documents/1122926/18657601/Lisa_3_NH3-terminal_aruanne_EKUK_03-10-2017.pdf/cc51af5f-cae9-4ec3-ac70-bd23f798cdfd).

Eelnevast hoolimata ja tulles elanike murele ja hirmudele vastu, töötame hetkel koostöös arendaja ja KSH koostajaga välja meetmeid, et veelgi parem õhukvaliteet ümbritsevatel aladel tagada. Selles osas täiendatakse KSH aruannet ja planeeringu seletuskirja ja teavitatakse Teid, kui korrigeeritud dokumendid on valla koduleheküljele üles laetud.

Maakonnaplaneeringu ptk-s 2.1.1 (Ettevõtlus ja töökohad) lk 21 on küll öeldud, et teatud keskkonnamõju piiramisel/leevendamisel (nt loomalaudade lõhnahäiringute puhul) ei ole väikeses mahus kõrghaljastusel efekti, vaid tuleb kombineerida kõrghaljastust koos vahemaade ehk puhveraladega, kuid samas on ka öeldud, et juhul, kui puhveraladeks pole ruumi, tuleb eelnevalt välja selgitada, kas mõju efektiivseks leevendamiseks/vähendamiseks on teisi meetmeid. Seega ei saa Teie poolt esitatud väidet, nagu oleks detailplaneering maakonnaplaneeringuga vastuolus, lugeda õigeks. Detailplaneeringu KSH käigus selgitati välja meetmed, kuidas lõhnahäiringu mõju leevendada/vähendada ning see on aruandes esitatud ja planeeringu koostamisel arvesse võetud (sõnniku kuivatamine, kinniste hermeetiliste konteinerite kasutamine, sõnniku pidev äravedu tootmisterritooriumilt, PVT alaste rakenduste järgimine).

Eelnev kehtib ka vastavuse hindamisel Võru valla üldplaneeringule ning toome siinkohal uuesti välja, et ülenormatiivne õhusaaste ei ulatu ei Võrumaa Kutsehariduskeskuse ega elamuteni. KSH aruandes on eelistatud alternatiivset lahendust ning sellest eelistusest on lähtutud ka planeeringu koostamisel. Mis puutub uute töökohtade loomisse, siis eks see hinnang olegi subjektiivne, kas 10-15 uut töökohta on vähe või mitte. Kavandatav kanalakompleks ei välista kindlasti piirneval ettevõtlusalal arendustegevust ja töökohtade loomist.

3. Planeeringu menetlusse on jäetud kaasamata suur hulk puudutatud isikuid

Selgitus: Planeerimisseaduse § 127 lõike 2 järgi kaasatakse detailplaneeringu koostamisse isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, ja isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud. Kuna andsite planeeringu ja KSH aruande avalikustamisel märku, et soovite olla planeerimismenetlusse kaasatud, siis kindlasti arvestame sellega ja teavitame Teid vastavalt planeerimisseaduses ettenähtud korrale edaspidistest menetlusprotsessidest. Detailplaneeringu koostamise algetapil ei olegi võimalik ette näha kõiki neid isikuid ja asutusi, kes võiksid planeeringu ja KSH koostamisest huvitatud olla ja neid eraldi kirjaga avalikustamistest teavitada. Selle jaoks ongi ajaleheteatud, teated Ametlikes Teadaannetes ja väljapanekud valla kodulehel, et informatsioon jõuaks huvitatud isikuteni ja need, kes annavad märku, et soovivad olla edaspidi kaasatud, seda ka saavad (eraldiseisvate teavituste kaudu kirjaga). Sellest tulenevalt ei saa seda nimetada kaasamise nõude rikkumiseks.

Planeeringu mõjuala kui sellist planeeringu ega KSH koostamisel ei määrata. KSH koostamisel määratakse mõjude hindamise ala ja seadusandlusest tulenevalt ei ole kohustust kõiki mõjualasse jäävaid katastriüksuste omanikke eraldiseisvalt kaasata. KSH koostaja hinnangul planeeringu realiseerimine Väimela mõisakompleksi edasisi kasutusvõimalusi planeeringu kehtestamine kuidagi ei kahjusta.

II KSH aruande puudused

4. KSH koostamisel on tegevuse mõjuala määratud vääralt ja manipulaatiivselt

Selgitus: Mõjude hindamise ala määratlemine KSH aruande koostamisel on otseselt seotud valdavate tuulte esinemissagedustega ning KSH kavatsuses korrigeeriti esialgset määratlust pärast asjaomastelt asutustelt ettepanekute küsimist Keskkonnaameti poolt tehtud ettepaneku alusel, võttes vaatluse alla veel suurem ala, kui Keskkonnaamet oleks soovinud (Joonis 1).

ammoniaagi sihtväärtust ületatakse. Mõju hindamise ala määratleti suure puhvrina tegelike oluliste keskkonnamõjude levimise alast, millega just keskkonnamõju strateegiline hindamine tegelebki, väljapoole ja seda kinnitab ka Keskkonnaamet. Keskkonnaamet on kirjalikult vastanud neile esitatud selgitustaotlusele järgnevalt: „*Keskkonnaameti nimetatud märkuses on kaks olulist detaili ala kuju ja suuruse kohta (mõjuala ulatus määrata ringikujuline, kuhu jääb kirde suunal paiknev majapidamine ning mis hõlmab ühtlasi Väimela alevikku).*“

Kui KSH ala määrata ringi kujulisena, siis ringi tšenter on loogiline paigutada kanalate/saasteallikate tsentrisse. Nüüd kui tšenter on paigas, on vaja ringile suuruse andmiseks teada raadiust, mille aitab paika panna ülal tumedalt toodud lauseosa „...kuhu jääb kirde suunal paiknev majapidamine...“. Farmikompleksist kirdesse jääb Piirisaare talu (maaüksuse katastritunnus 91801:009:0170) ning seda talu on Keskkonnaamet oma vastuskirjas ka mõelnud. Tehes nüüd ülaltoodud kirjelduse põhjal joonise nr 3, saame teada, milline võiks olla Keskkonnaameti märkuses toodud ala minimaalselt (alati võib võtta vaatluse alla ka suurema ala ning see on praegu jäetud KSH tegijate otsustada). Kokkuvõtvalt võib ülaltoodud analüüsi tulemusena öelda, et KSH aruande koostajad on kindlasti reageerinud Keskkonnaameti märkustele, , aga üldjoontes siiski on Keskkonnaameti märkuses kirjeldatud ala kaetud. , on täiesti õigustatud, et see KSH ala muutub KSH protsessi hilisemates etappides, kui on olemas detailsem teave keskkonnahäiringute kohta ning saadud tagasiside ka kohalikult kogukonnalt“. Kuna oleme saanud nüüdseks kohalikult kogukonnalt tagasisidet, et peaksime KSH aruandes vaatluse alla võtma suurema ala, st mõjuala suurendama ka Väimela aleviku peale, siis kindlasti seda ka teeme. KSH aruannet korrigeeritakse mõjuala määratlemise osas ning Teid teavitatakse, kui korrigeeritud KSH aruanne on valla kodulehele üles laetud.

Mis puudutab valdavate tuulte esinemist piirkonnas, siis KSH aruandes esitatud väide, et valdavalt puhuvad piirkonnas kirdesuunalised tuuled, vastab siiski tõele. See tähendab, et valdavalt puhuvad tuuled edelast kirdesse. Tuulteroosi lugemist selgitati Teile ka planeeringu ja KSH aruande avalikul arutelul. Keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 84 § 17 lõike 2 kohaselt tuleb õhukvaliteedi arvutuslikuks hindamiseks kasutada hinnatava piirkonna meteoroloogiat iseloomustava meteoroloogilise masti kolme järjestikuse kalendriaasta mõõdetud meteoroloogilisi andmeid. See tähendab, et üksikuid kuid eraldiseisvalt ei vaadelda, seda enam, et ammoniaagile on kehtestatud aastakeskmise sihtväärtust ja lõhna häiringutase on 15% aasta lõhnatundidest. Saame aru, et avalikustamisele suunatud dokumendid olid üsna mahukad ning seetõttu proovivad planeeringu ja KSH koostajad edaspidi tuua arusaadavamalt ja selgemalt esile olulise informatsiooni.

5. Mõjude hindamine on mitmes aspektis puudulik

Selgitus: Korrigeerime selles osas KSH aruannet, et see on koostatud KMH täpsusega, vältimaks täiendavat mõjude hindamist keskkonnakompleksloa andmise menetluses. Jäägu see Keskkonnaameti otsustada, kas täiendav mõjude hindamine on vajalik või mitte.

Leiame, et KSH aruanne ei vastuolus KeHJS § 40 lg-ga 2, mis nõuab, et aruanne peab selgitama, kirjeldama ja hindama strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju. KSH aruande sisu ja vastavuse osas õigusaktidele otsustab kohaliku omavalitsuse volikogu.

5.1. Müra

Selgitus: KSH aruannet korrigeeritakse mürahäiringu osas. Keskkonnakompleksloa taotlus peab sisaldama mürahinnangut. Loa taotluse koostamisel esitatakse täpne tehniline informatsioon tehnoseadmete osas ning vastavalt sellele antakse ka hinnang müra tekke ja leviku osas (tehakse modelleerimine). Mis puudutab liikluse müra, siis täiendav liikluskooormus, mis kaasneb Pärna tee, Saare tee, Väiso tee ning Võru-Põlva maantee, on tühine - alla 5% praegusest Pärna tee liikluskooormusest ja alla 1% praegusest Võru-Põlva maantee liikluskooormusest. See tähendab, et sõida, munade ja sõnniku transpordiga seotud müra ei suurene praegusega võrreldes kuigipalju. Nii tehnoseadmete kui liikluse müra kumulatiivne mürahinnang on mõistlik teha keskkonnakompleksloa taotlemise staadiumis ja siinkohal saab välja tuua, et luba ei anta niikuinii enne välja, kui on tõestatud, et müra jääb allapoole kehtestatud normväärtusi. Kuna paralleelselt detailplaneeringuga ei ole koostatud kanalate rajamise projekti, siis puudub hetkel teadmine ventilaatorite asukohtade ja täpsete parameetrite kohta, mistõttu ei ole võimalik müra modelleerimist käesolevas etapis koostada. Võrumaa Kutsehariduskeskuse Tehnomajani ning lähimate eluhoonete leviv müra sõltub suuresti sellest, mis tüüpi ventilaatoritega on tegu ning kuhu need täpselt paigutatakse. Müra hindamine on mõistlik teostada projekteerimise etapis, kui on selgunud kõik vajalikud parameetrid, mille põhjal müra levikut modelleerida. Kui modelleerimise tulemusel selgub, et müra normtasemeid ületatakse, saab kavandada müra leevendavate meetmete kasutuselevõtmist. Leevendusmeetmeteks võivad olla nt müra summutite (müra summutuskastide) paigaldamine ventilaatoritele, ventilaatorite asukoha muutmine. Müra vähendamise meetmete rakendamise tõhusust saab kontrollida müra modelleerimisega ja hiljem juba kohapealsete müra taseme mõõtmistega.

5.2. Liikluskooormus

Selgitus: Eraldiseisva liikluskooormuse analüüsi tegemine ei ole vajalik, kuna täiendav liikluskooormus, mis kaasneb Pärna tee, Saare tee, Väiso tee ning Võru-Põlva maantee, on tühine - alla 5% praegusest Pärna tee liikluskooormusest ja alla 1% praegusest Võru-Põlva maantee liikluskooormusest. Täiendame lisanduva liikluskooormuse ja sellega kaasnevate mõjude osas KSH aruannet, eelkõige tuues välja selle, et ei ole alust eeldada, et müra võrreldes praegusega oluliselt suureneks ning õhukvaliteet halveneks rääkimata teede seisukorra halvenemisest.

5.3. Mõju Võrumaa Kutsehariduskeskusele

Selgitus: Õhuheitlemete modelleerimine ei näita Võrumaa Kutsehariduskeskuse territooriumil olulise lõhnahäiringu esinemist (vt KSH aruande ptk 10.1.1, Joonis 18), samuti muu olulise keskkonnamõju esinemist. Segaduste ja valetõlgenduste vältimiseks eemaldatakse KSH aruande peatükist 8.2.1 lk 48 järgmine lause: „Arendaja on võimaliku lõhnahäiringu tekkimise osas seisukohta küsinud Võrumaa Kutsehariduskeskuse direktorilt Tanel Linnuselt ning viimane on avaldanud arvamust, et see ei osutu nii suureks probleemiks, et eeldaks õppehooneni leviva lõhna leevendamiseks meetmete kasutuselevõttu“.

5.4. Reovee osas on lähteandmed puudulikud ning sisuline hinnang puudub

Selgitus: Kobras AS küsis tingimused reovee juhtimiseks ühiskanalisatsiooni Võru valla Veevärk OÜ-lt. Viimaselt saadud vastuse kohaselt saab olmevee juhtida valla ühiskanalisatsiooni ning oluline on kanaliseeritava vee koostis, nt fosfori ja lämmastiku sisaldus. Võru valla Veevärk OÜ vastas, et sellest lähtuvalt saab häälestada reoveepuhastussüsteemi ja kui olemasolevad seadmed ei suuda neid koguseid puhastada, siis on samuti vaja reoveepuhastuse süsteemi arendada - projekteerida ja ehitada. Võru valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni kasutamise eeskirja (vastu

võetud Võru Vallavolikogu 10.04.2013 määrusega nr 78) § 13 lõige 8 sätestab ühiskanalisatsiooni juhitava reo- ja sademevee reostusnäitajate piirväärtused. Augusti esimeses pooles 2018 võeti Rosmal asuva kanafarmi pesemise käigus tekkinud reoveest proovid ning analüüsi üldlämmastiku, üldfosfori, BHT₇, KHT, hõljuvaine sisaldust ning pH-d. Lindlate pesemise käigus tekkiva reovee koostis on võrreldav kavandatava Väimela kanalakompleksis tekkiva kanalate pesemisveega. Analüüsitulemused edastatakse Võru valla Veevärk OÜ-le, kes annab vastuse selle kohta, kas sellist vett saab juhtida ühiskanalisatsiooni või millistel tingimustel see võimalik on.

Analüüsides KOTKAS (Keskkonnaotsuste infosüsteemi, https://kotkas.envir.ee/?represented_id=) andmebaasis olevate kanafarmide keskkonnakomplekslubasid, siis senine praktika kanafarmide hoonete pesemisvee käitlusel on selline, et reovesi kas juhitakse pärast septikut immutusväljakule (imbub pinnasesse) või kogutakse kogumispaki ning viiakse piirkonna reoveepuhastisse (kogumispaki kogutakse seetõttu, et ühiskanalisatsioonivõrk farmini ei ulatu). Kuna praktika näitab, et lindlate pesemist vett mõned farmis ikkagi kohaliku reoveepuhastisse juhitakse, siis selgitab arendaja täiendavalt Võru valla Veevärk OÜ-ga lindlate pesemisvee juhtimisvõimalusi ühiskanalisatsiooni. KSH aruandesse lisatakse ühiskanalisatsiooni juhitava reoveeproovide võtmise sagedus ja määratavad komponendid, kontrollimaks, kas ühiskanalisatsiooni ja sealt reoveepuhastisse juhitav reovesi vastab Võru valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni kasutamise eeskirjaga kinnitatud reo- ja sademevee reostusnäitajate piirväärtustele. Planeeringusse lisatakse juurde, et enne ühiskanalisatsioonivõrku juhtimist tuleb rajada septik.

Igakuine reovee kogus, mis tekib lindlate pesemisel, on ca 100 m³ ning see tekib ühe nädala vältel (see tähendab päevast reovee kogust ca 14 m³). Ka need andmed lisatakse planeeringudokumentidesse.

Detailplaneeringus ei ole kohustust määratletud ühte kindlat lahendust reovee käitlemiseks. Planeering võib anda mitu erinevat lahendust, seetõttu jätame planeeringusse sisse alternatiivse reovee käitlemise variandi, mille kohaselt rajatakse reovee kogumiskaevud mahuga ... m³, kust vesi põldudele viiakse.

Paljud loomapidamishooned, kus kasutatakse sõnnikuhoidlaid ja kust sõnnik otse põldudele veetakse, suunavad reovee sõnnikuhoidlasse. Veeseaduse § 26² lõige 2 viitab otseselt sellele, et olenevalt loomapidamishoones kasutatavast tehnoloogiast peab mahutama sõnnikuhoidla ka sealt pärineva reovee. Kuna Väimelas ei kasutata lindlate pesemisel puhastusvahendeid, siis ei ole alust eeldada, et seda reovett koguda ja hiljem põllul kasutada ei tohi. Sõnniku ja seega ka reovee laotamisel põllule on oluline kinni pidada veeseaduses ja selle rakendusaktides toodud nõuetest. Veeseaduse § 26¹ sätestab nõuded valgala kaitseks põllumajandustootmisest pärineva reostuse eest. Sellega välditakse pinnase, pinna- ja põhjavee saastumise ohtu.

5.5. Terviseriskid seoses haigustega

Selgitus: Lindudelt inimestele kanduvate haiguste võimalikkuse kohta on KSH koostaja seisukohta küsinud Terviseametilt ning Toidu- ja Veterinaarametilt. Viimane on kirjalikult kinnitanud, et õhuga edasikanduvaid zoonooside ehk lindudelt otseselt või kaudselt loomulikult teel lindude ja inimeste vahel edasikanduva haiguse või nakkuse juhtumeid pole Eestis kirjeldatud.

Arendaja on kinnitanud, et Väimela kanafarmis antibiootikume kasutama ei hakata, st puudub vajadus muretsemiseks võimalike jääkide sattumiseks looduskeskkonda. Rahvakoosolekul

Väimelas oli jutuks antibiootikumide väidetav kasutamine Rosma kanalas neli aastat tagasi, aga nüüd on meieni jõudnud info, et väitja ajas segi antibiootikumid ja vaktsiinid ning on oma eksimust tunnistanud.

6. Kavandatud leevendusmeetmete tõhusus on välja selgitamata

Selgitus: Kui tootmisterritooriumilt sõnnikut pidevalt minema vedada, siis ei kaasne Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ poolt teostatud modelleerimisandmete järgi ammoniaagi sihtväärtuse ületamist väljaspool tootmisterritooriumi, samuti ei kaasne õigusaktidega kehtestatud lõhnaäiringutaseme ületamist vastuvõtjate juures. Planeeringulahendus arvestab KSH aruandes toodud eelistatud lahendusega.

Mis puutub leevendusmeetmetesse, mis on toodud KSH aruande peatükis 13, siis ei ole õigusaktides nõuet leevendusmeetmete tõhususe tõestamiseks või tõhususe välja selgitamiseks. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lõikest 4 punktist 8 peab KSH aruanne sisaldama strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmeid ning nende meetmete eeldatava tõhususe hinnangut. See tähendab, et tuleb anda hinnang väljapakutud meetmete eeldatavale tõhususele ning puudub vajadus tõhususe tõestamiseks. Saasteainete ja lõhna mõõtmise ning müra hindamine tulevikus on kindlasti tõhus meede eesmärgiga tagada elanikkonna heaolu ja tervis, kuna mõõtmiste tulemuste alusel saab vajadusel kavandada konkreetseid tegevusi mürataseme alandamiseks ning õhusaasteainete (k.a lõhnaainete) heite vähendamiseks nii, et nende sisaldus tootmisterritooriumi piiril jääks lubatu piiridesse. KSH aruannet täiendatakse nende konkreetsete meetmete osas, millega oleks võimalik nii mürataset kui õhuheitmeid vähendada, kui peaks vajadus tekkima (st kui mõõdetakse ülenormatiivset õhusaastet või mürataset).